

מעשה מביטחון*

שספרה רבינו הקדוש זצוק"ל ליל ד' אלול תקס"ו פ"ק
ר' נחמן מברסלב

ענה ואמר, עוד סיפרתי מעשה מבטחון וזו היא: מלך אחד אמר בלבו מי ימצא שלא יהיו לו לדאוג יותר ממני, כי יש לי כל טוב ואני מלך ומושל, והלך לחקור אחר זה. והיה הולך בלילה והיה עומד אחורי הבתים להקשיב ולשמוע את דברי העולם. והיה שומע דאגות כל אחד, שזה אינו הולך לו כסדר בחנות, ואחר כך הלך לבית אחר, ושמע שיש לו דאגה שהוא צריך להמלכות, וכן שאר כל הדאגות של כל אחד ואחד.

אחר כך הלך וראה בית אחד נמוך עומד בתוך הקרקע והחלונות למטה סמוכים ממש להארץ והגג נופל ונשבר. וראה ששם יושב אחד ומנגן על הכינור שצריך להקשיב מאוד כדי לשמוע את הקול והוא שמח מאוד וקדירה עם משקה עומדת לפניו והמשקה היה יין ומאכלים עומדים לפניו והוא שמח מאוד מלא שמחה בלא דאגה כלל. הלך ונכנס לתוך הבית ושאל בשלומו, והשיבו. וראה הקדירה עם המשקה לפניו והמיני מאכלים והוא רק מלא שמחה, וכיבד את המלך לשתות ושתה אל המלך והיה המלך שותה גם כן למען האהבה, אחר כך שכב [שם המלך] לישון, וראה שהוא אך שמח בלי שום דאגה ובבוקר עמד המלך וגם הוא עמד וליוה את המלך ושאל המלך אותו מאין אתה לוקח כל זאת והשיב לו אני יכול לתקן כל תיקוני הדברים שנתקלקלו (שקורין נאפרייוקיס) כי מלאכה שלימה איני יכול רק תיקוני הדברים שנתקלקלו, ואני יוצא בבוקר ואני מתקן איזה דברים וכשאני מקבץ מזה איזה סך חמישה-שישה זהובים אני קונה לי כל אלו הדברים של אכילה ושתיה. כששמע המלך זאת, אמר בליבו אקלקל לו זאת.

הלך המלך ונתן כרוז שכל מי שיהיה לו דבר לתקן לא יתן לשום אדם לתקן, רק יתקן בעצמו או יקנה לו הדבר הזה חדשה. בבוקר הלך לשאול אחר תיקוני הדברים ואמרו לו

* המעשה מובא כאן בעקבות שני המאמרים שאחריו העוסקים בו

שגזר המלך שלא ליתן לשום אדם לתקן שום דבר וירע בעיניו אך בטח בה'. והלך וראה גביר אחד שחוטב עצים, ושאל אותו: למה אתה חוטב עצים, האם זה כבודך? אמר לו, חזרתי אחר איש שיחטוב עצים ולא מצאתי והוכרחתי לחטוב בעצמי. אמר לו, תן לי ואחטוב עמך, וחטב העצים ונתן לו הגביר זהב אחד, ראה שזה טוב והלך לחטוב עוד עצים עד שקיבץ שישה זהובים וקנה שוב כל הסעודה (ובזה הלשון אמר רבנו ז"ל: "און דיא סעודה איז גיווען א סעודה"), והיה שמח והמלך הלך שוב אחרי חלון ביתו לראות וראה שזה יושב והמשקה והמאכלים לפניו. והוא שמח מאוד, הלך המלך ונכנס לתוך הבית וראה כנ"ל ושכב גם-כן שם כמו הלילה הראשון ובבוקר עמד האיש וליוה את המלך, ושאל לו: מאין אתה לוקח זאת כי זה צריך להוציא עליו ממון? והשיב לו, דרכי היה לתקן כל הדברים שנתקלקלו ואחר-כך גזר המלך שלא ליתן עוד לשום אדם לתקן וחטבתי עצים עד שקיבצתי ממון לזה כנ"ל.

והלך המלך מאיתו וגזר שלא ליתן לשום אדם לחטוב עצים. ויהי כאשר בא אל האדם לחטוב עצים והשיב לו, שגזר המלך גזר-דין שלא ליתן לשום אדם לחטוב עצים, וירע בעיניו כי אין כסף. אך בטח בה'. והלך וראה אחד מנקה הדיר, ושאל אותו: מי אתה שתנקה הדיר? השיב לו, חזרתי ולא מצאתי מי שינקה לי והוכרחתי לנקות בעצמי, אמר לו: תן לי ואני אנקה. עמד וניקה אותה ונתן לו שני זהובים, הלך וניקה עוד דירים וקיבץ שישה זהובים וקנה שוב כל הסעודה הנ"ל, והלך לביתו (והסעודה היא סעודה) והיה שמח מאוד. הלך המלך שוב לראות וראה שוב ככל הנ"ל ונכנס לבית כנ"ל. ואחר כך בבוקר ליוה עוד את המלך ושאל אותו המלך שוב כנ"ל, והשיב לו כל הנ"ל.

הלך המלך וגזר שלא ליתן לשום אדם לנקות דיר. בבוקר הלך האיש לחזור לנקות דירים והשיבו לו שהמלך גזר על זה כנ"ל. הלך האיש והשכיר לאיש חיל אצל המיניסטער שלוקח חיל למלך כי יש חיל שלוקחין אותם בזרוע מה שמגיע לו מהמדינה ויש חיל ששוכרין אותם והלך הוא והשכיר עצמו לאיש חיל והתנה עם המיניסטער שאינו משכיר עצמו לעולם כי אם לזמן ובכל יום ויום בבוקר יתן לו שכרו והמיניסטער הלביש אותו תיכף בבגדי אנשי חיל ותלה לו חרב בצידו ושלה אותו למקום שצריך, אחר-כך לעת ערב כשעשה כל פעולתו השליך הבגדים מעליו וקנה לו כל הסעודה הנ"ל והלך לביתו (והסעודה היא סעודה) והיה שמח מאוד. הלך המלך שוב לראות וראה שהכל מוכן

לפניו והוא שמח מאוד כנ"ל ונכנס לביתו ושכב כנ"ל, ושאל אותו כנ"ל, וסיפר לו ככל הנ"ל.

הלך המלך וקרא להמיניסטער וציוה עליו שלא ירים את ידו לשלם מהקאסע (=מהקופה) לשום אדם באותו היום. בבוקר הלך להמיניסטער שישלם לו שכרו עבור היום ולא רצה, ושאל לו: הלוא התניתי עמך שתשלם לי בכל יום? השיב לו, שהמלך גזר שלא לשלם לשום אדם היום. וכל מה שטען עימו לא הועיל, והשיב לו מוטב אשלם לך מחר בעד שני ימים והיום אי אפשר לשלם לך. מה עשה? הלך ושבר חתיכה מהחרב ותיקן שם עץ במקומה ולא היה נראה וניכר מבחוץ כלל, והלך והשכין אותה החתיכה וקנה שוב כל הסעודה הנ"ל (והסעודה היא סעודה) הלך שוב המלך וראה שהשמחה בשלימות כמקודם ונכנס שוב לביתו ושכב שם כנ"ל, ושאל אותו כנ"ל וסיפר לו ככל הנ"ל שהוכרח לשבור הלהב של החרב מן הקתא והשכין אותה כדי לקנות לו צרכי הסעודה, ואחר כך כשאקבל מעות בעד אותו היום אפדה ואתקן את החרב ולא יהיה ניכר כלל, כי אני יכול לתקן כל הדברים שנתקלקלו (ולא יגיע שום היזק להמלך).

הלך המלך לביתו וקרא את המיניסטער וציוה עליו באשר שיש חיב מיתה, בכך תקרא אותו האיש חיל ששכרת שיהיה איש חיל ותצוה אותו דיקא שהוא יחתוך ראשו של החיב מיתה הלך המיניסטער ועשה כן, וקרא אותו ובא לפני המלך והמלך ציוה שיתאספו כל השרים כדי לראות השחוק הזה שנמצא איש שנעץ חתיכת עץ במקום החרב והא בא לפני המלך ויפול לפני רגליו ושאל לו, אדוני המלך על מה נקראתי? אמר לו, כדי לחתוך הראש של החיב מיתה. השיב לו והתחנן לפניו, באשר שמעולם לא שפך דם בכך יקרא אחר לזה. והמלך השיב לו שהוא דוקא מוכרח עתה לשפוך דמו, אמר להמלך וכי יש פסק ברור על זה אולי אין הדין ברור שהוא חיב מיתה ואני לא שפכתי דם מעולם מכל-שכן שאשפוך דם שאינו ברור אם הוא חיב מיתה. השיב לו המלך בודאי הדין ברור שחיב מיתה, כי בודאי יש פסק על זה (שקורין: דעקריט) ועתה מוכרח שאתה דוקא תשפוך דמו. ראה שאי-אפשר לפעול אצל המלך פנה עצמו אל השם יתברך ואמר: "אל שדי אני לא שפכתי דם מעולם ובאם זה האיש אינו חיב מיתה יהיו נעשה מהברזל עץ" וחטף החרב ושלפה מתערה וראו הכל שהוא עץ ונעשה שם שחוק גדול, ראה המלך שהוא איש נאה כזה ופטרו לשלום: